

Vruchtbaarheid Belgisch Witblauw

Een rendabele vleesveehouderij berust op de productie van zoveel mogelijk vlees aan zo laag mogelijke kosten. Vruchtbaarheid, groei, sterfte en uitval bepalen de hoeveelheid vlees die geproduceerd wordt. Deze thema's staan centraal in een demonstratieproef van de Vlaamse overheid op Vlaamse vleesveebedrijven.

– LAURENCE HUBRECHT & WALTER WILLEMS, VLAAMSE OVERHEID, ADLO –

• vleesvee

De 12 bedrijven die aan de demonstratie deelnemen, hebben een gemiddelde bedrijfsomvang van 60 kalvingen per jaar, met een minimum van 6 en een maximum van 110. Het zijn allemaal gesloten bedrijven. Naast vleesvee hebben ze nog andere landbouwactiviteiten, zoals akkerbouw, melkvee, varkens en/of groenten. De bedrijven liggen in de provincies West- en Oost-Vlaanderen en Limburg.

De vruchtbaarheidsresultaten op een zoogkoeienbedrijf kunnen best geëvalueerd worden aan de hand van de parameters 'leeftijd bij eerste kalving' en 'tussenkalftijd'. Idealiter is de leeftijd bij eerste kalving 24 à 26 maanden en de tussenkalftijd 385 dagen. Vaarzen die op jonge leeftijd kalven, beperken de omvang van de jongveestapel en verminderen bijgevolg verschillende kosten. Een korte tussenkalftijd betekent dat er elk jaar veel kalveren geboren worden, wat de vleesproductie ten goede komt.

Leeftijd bij eerste kalving

Op de deelnemende bedrijven bedraagt de leeftijd bij de eerste kalving gemiddeld 786 dagen of 26 maanden. De waarden schommelen tussen 581 en 1517 dagen. Tussen de bedrijven onderling zijn er grote verschillen, namelijk 9 maanden tussen het voor deze parameter best scorende (23 maanden) en minst scorende (32 maanden) bedrijf.

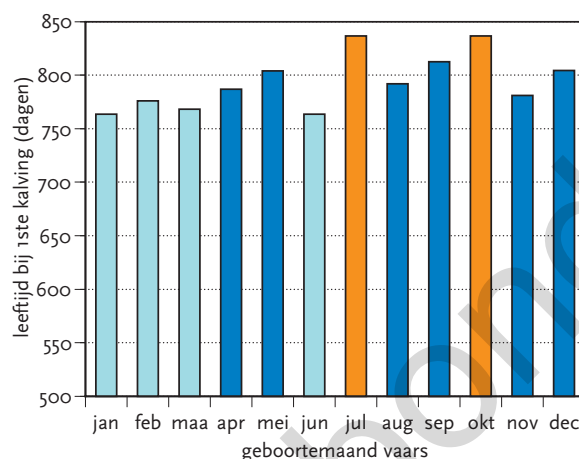
Daarnaast worden ook grote verschillen tussen de vaarzen vastgesteld, afhankelijk van de opfokmethode, het geboortegewicht en de geboortemaand. Op de deelnemende bedrijven kalven vaarzen die als kalf gezogen hebben (24,5 maanden) jonger dan vaarzen die met kunst- of koemelk opgefokt werden (27 maanden). Vaarzen die bij hun geboorte minder dan 50 kg wogen, kalven gemiddeld 1 maand later dan vaarzen die meer dan 55 kg wogen (zie tabel 1).

Tabel 1 Leeftijd bij een eerste kalving en geboortegewicht - ADLO 2009

Geboortegewicht (kg)	< 50	50-55	> 55
Leeftijd bij eerste kalving (dagen)	800	778*	770

* Deze waarde verschilt significant

Vaarzen die in de wintermaanden geboren werden, kalven het vroegst af, op een leeftijd van ongeveer 25 maanden. Er werd zelfs een significant verschil gevonden tussen vaarzen geboren in de wintermaanden en juni en vaarzen geboren in juli of oktober (zie figuur 1). Dit ligt in de lijn van de verwachtingen,

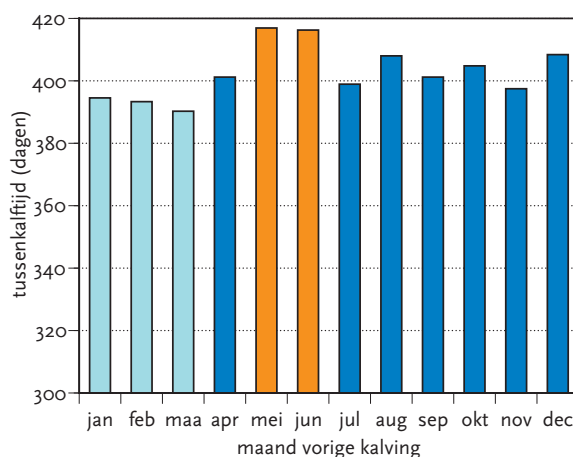
Figuur 1 Leeftijd bij eerste kalving in functie van de geboortemaand van de vaars – ADLO 2009

gezien vaarzen die in de wintermaanden geboren worden in de meest gunstige periode – namelijk het weideseizoen – dekrijp zijn. Op een gewicht van 350 à 400 kg begint een vaars te cycleren. Normaal gezien zou dit gewicht op een leeftijd van ongeveer 15 maanden bereikt moeten worden. Het begin van het weideseizoen is de meest ideale periode om vaarzen bronstig te zien en te bevruchten. Er wordt dan immers voldaan aan 3 belangrijke voorwaarden om bronst te vertonen. Dat zijn voldoende licht, beweging en kwalitatief voeder.

Tussenkalftijd

De gemiddelde tussenkalftijd op de 12 bedrijven bedraagt 399 dagen. De kortste tussenkalftijd is 306 dagen, de langste 870 dagen. Ook hier worden opnieuw grote verschillen tussen de bedrijven vastgesteld: de tussenkalftijd op het voor deze parameter best scorende bedrijf is 384 dagen en op het slechtst scorende bedrijf 433 dagen.

Op de deelnemende bedrijven is de invloed van de opfokmethode op de tussenkalftijd van de koeien klein: 397 dagen bij koeien van zuigers en 401 dagen bij koeien van niet-zuigers. Dit toont aan dat het laten zuigen van kalveren niet per definitie nefast is voor de vruchtbaarheid van de koe. Meerdere factoren bepalen immers de vruchtbaarheid. Op 2 bedrijven waar

Figuur 2 Tussenkalftijd in functie van de maand van de vorige kalving – ADLO 2009

ontrafeld

de koeien zogen, past men het 4 x 4-principe toe. Dit houdt in dat men eenzelfde aantal koeien en kalveren in groep huisvest en dat men telkens na ongeveer 1 maand de koe met de minste conditie uit de groep neemt tot wanneer de kalveren volledig gespeend worden, op ongeveer 12 weken ouderdom. Deze werkwijze zorgt er enerzijds voor dat de melkgift voor de kalveren geleidelijk aan afneemt en het spenen vlotter verloopt. Anderzijds zal de conditie van de koe sneller beter zijn en kan ze daardoor makkelijker bronstig en drachtig worden.

De tussenkalftijd is de laatste 2 jaar gestegen ten opzichte van de 3 vorige jaren: in 2004, 2005 en 2006 bedroeg deze gemiddeld 397 dagen, in 2007 en 2008 was dat nog 406 dagen. Waarschijnlijk is dit gedeeltelijk te wijten aan blauwtong, dat de bedrijven niet spaarde. De tussenkalftijd verschilt sterk naargelang de maand waarin de vorige kalving plaatsvond (figuur 2). De tussenkalftijd is het kortst als de vorige kalving in de winter plaatsvond of anders gezegd: de koeien die in de winter kalven, geraken het snelst terug drachtig. Dit is te verklaren doordat de bronstperiode (ongeveer 60 dagen na de kalving) van deze koeien in de meest gunstige periode, namelijk het weideseizoen, valt. Koeien die in mei of juni kalven, geraken het moeilijkst terug drachtig en hebben bijgevolg de langste tussenkalftijd. Zij zullen immers in augustus of september opnieuw bronstig worden en moeten in de minst gunstige omstandigheden (kortere dagen, minder gras) gedekt of geïnsemineerd worden.

Vergelijking met andere bronnen

Tussen 1996 en 2000 liep een gelijkaardig opvolgingsproject van het toenmalig ministerie van Middenstand en Landbouw op 45 Vlaamse vleesveebedrijven. De gemiddelde leeftijd bij de eerste kalving en de tussenkalftijd bedroegen respectievelijk 28 maanden en 406 dagen.

Uit een publicatie van het Belgisch Witblauwstamboek kunnen we afleiden dat tussen 1993 en 2002 de leeftijd bij de eerste kalving gemiddeld 29,6 maanden bedroeg. De tussenkalftijd bij tweede kalfsdieren bedroeg gemiddeld 413 dagen en bij derde kalfsdieren gemiddeld 407 dagen. Uit een studie, gebaseerd op 18.718 gegevens afkomstig van de vrv, blijkt dat in 1996 de gemiddelde tussenkalftijd 458 dagen bedroeg.

Besluit

Gemiddeld scoren de 12 deelnemende bedrijven inzake vruchtbaarheidsresultaten iets minder goed tegenover de streefnormen, maar relatief goed in vergelijking met andere bronnen.

Zowel voor wat de leeftijd bij de eerste kalving als de tussenkalftijd betreft, zijn er grote verschillen tussen de bedrijven. Deze verschillen zijn groter dan tussen bepaalde managementbepalende factoren (opfokmethode, kalvingpatroon, ...). Het totale management op een bedrijf speelt een grote rol. Het door de koeien laten zuigen van kalveren kan op zich wel een negatieve invloed hebben op de tussenkalftijd. Maar als men er voor zorgt dat de koeien hun conditie niet verliezen door een goed rantsoen en door het tijdig spenen, kan je toch nog goede vruchtbaarheidsresultaten halen. Zo is het ook perfect haalbaar om zomerkalveren, die normaal in de daaropvolgende herfst bevrucht moeten worden, tijdig drachtig te krijgen door ze op de weide bij te voeren of op stal te houden. ■

In dit eerste artikel legden we ons toe op de vruchtbaarheid bij het Belgisch Witblauwras. In de volgende artikels hebben we het over groei en voeding en sterfte en uitval.